

Småföretags- barometern

Blekinge län

Juni 2021

Ett samarbete mellan:

företagarna

Sparbankernas
Riksförbund

Swedbank

INNEHÅLL

Om Småföretagsbarometern	3
Nettotal och konjunkturindikatorn	3
Sammanfattning av konjunkturläget i Blekinge län.....	4
Konjunkturutvecklingen i Sverige och näringslivet i Blekinge län	5
Näringslivet i Blekinge län.....	6
Småföretagsbarometern – Blekinge län	7
Konjunkturindikatorn	7
Sysselsättning.....	9
Omsättning	12
Lönsamhetsutvecklingen.....	13
Expansionsutsikter och hinder för expansion.....	15
Slutsatser	17

OM SMÅFÖRETAGSBAROMETERN

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar på utvecklingen de kommande 12 månaderna. Underlaget utgörs av intervjuer med företagare som har minst en och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas personliga uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i den redovisade indikatorn för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företag i det privata näringslivet med 1–49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 473 000 privata företag fördelade över hela landet. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp geografiskt så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat. Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och insikten kring de små och växande företagens betydelse för den svenska ekonomin.

företagarna

Sparbankernas
Riksförbund

Swedbank

Nettotal och konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a. Ja/nej
- b. Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator baseras på **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar och procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än noll betyder kontraktion, medan ett värde över noll betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå.

Sedan adderas nettotalet för *syssetsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

SAMMANFATTNING AV KONJUNKTURLÄGET I BLEKINGE LÄN

- **Småföretagskonjunkturen** i Blekinge län har mattats av sedan i fjol, men länet har i årets Småföretagsbarometer den högsta konjunkturindikatorn i landet. Utfallet i år blev betydligt högre än vad länets företagare förväntade sig i fjolårets rapport. Företagens prognoser för det kommande året är mycket optimistiska, med en kraftigt uppgång av konjunkturindikatorn.
- **Sysselsättningstillväxten** har mattats av under de senaste tolv månaderna, men Blekinge län placerar sig över riksgenomsnittet. Trots osäkerhet kring pandemin med risk för fler eller långvariga restriktioner är småföretagen positiva om sysselsättningsutvecklingen för de kommande tolv månaderna, med förväntningar om en ökad tillväxttakt.
- **Tillväxten i orderingsgången** i Blekinge har minskat under de senaste tolv månaderna. Tillväxttakten för orderingsgången är dock starkare än riksgenomsnittet och länet uppmäter landets högsta netttotal för orderingsgång. Prognosen för det kommande året är tydligt påverkad av den stora optimism som råder bland småföretagen och visar på en mycket stark uppgång.
- **Omsättningstillväxten** i Blekinge län har mattats av, men är alltjämt positiv och placerar sig över riksgenomsnittet. Företagen i länet förväntar sig en kraftigt ökad tillväxttakt under de kommande tolv månaderna.
- **Lönsamhetstillväxten** i Blekinge län har ökat marginellt men är trots det högre än snittet i riket. Tillsammans med Dalarnas län är Blekinge det enda länet vars lönsamhetsutveckling ökat under året som gått. På ett års sikt förväntas lönsamhetens tillväxttakt i länets företag öka i nivå med utvecklingen i landet som helhet.
- Företagen i Blekinge län upplever sämre möjligheter att växa framöver än riksgenomsnittet. Av företagen i länet anser 64 procent att de har **goda utsikter att expandera** på sikt. Motsvarande andel för riket som helhet är 67 procent. Samtidigt vill omkring nio av tio företag i länet växa.
- Brist på lämplig arbetskraft är fortsatt det enskilt största **tillväxthindret** enligt Blekinges småföretag, vilket 28 procent uppger. Svag efterfrågan på företagets varor och tjänster upplevs i högre grad som ett hinder för tillväxt i länet jämfört med riksgenomsnittet och en betydligt större andel än i tidigare mätningar upplever dessutom politisk oförutsägbarhet som det största hindret för tillväxt.

KONJUNKTURUTVECKLINGEN I SVERIGE OCH NÄRINGSLIVET I BLEKINGE LÄN

Landets småföretag med 1–49 anställda har drabbats hårt av coronapandemin och tillväxten föll kraftigt både i Sverige och i omvärlden. Att konjunkturen skulle vika kraftigt nedåt förutsågs dock i fjolårets Småföretagsbarometer. Årets undersökning visar att konjunkturindikatorn föll till minus 15 jämfört med fjolårets utfall på 37. Det är den lägsta nivån i barometerens 35-åriga historia och visar på en kraftig konjunkturförsvagning under de senaste tolv månaderna. Nedgången blev dock inte lika djup som företagarna befarade ifjol då konjunkturindikatorn förväntades falla till minus 20. Det är framför allt en mildare nedgång i orderingång och omsättning som dämpade fallet medan sysselsättningen utvecklades betydligt svagare än förväntat. Företagens uppfattning om konjunkturen har gradvis blivit mindre negativ under undersökningsperioden, som var veckorna 10–16. Det betyder att konjunkturindikatorn steg under andra hälften av undersökningsperioden. I en delrapport vecka 13 noterades konjunkturindikatorn till minus 19, därefter har alltså uppfattningen om läget gradvis ljusnat om än från låga nivåer.

Tillväxtutsikterna för småföretagen ser betydligt mer gynnsamma ut än för ett år sedan. Här kan nämnas den ökade vaccineringen mot covid-19 och på sikt färre restriktioner, som framför allt gynnar de kontaktnära branscherna. Även finans- och penningpolitiken förväntas vara fortsatt stödjande under det närmaste året. Småföretagen förutser en kraftig konjunkturåterhämtning under de närmaste tolv månaderna efter ett dramatiskt år. Den samlade konjunkturindikatorn förväntas stiga till 89. Det är den högsta nivån sedan 2011 drivet av en ökad orderingång och omsättning, även sysselsättningen väntas ta fart igen efter att ha minskat under det senaste året.

De mest expansiva framtidsplanerna finns i de större företagen, fler än 20 anställda, där den förväntade konjunkturindikatorn noteras till 148 följt av 122 för företag med 5–9 anställda och 80 bland företag med minst antal anställda (1–4 anställda). Undersökningen visar också att företag som bedriver utrikeshandel (export och/eller import) är mer optimistiska än de som inte har någon kommersiell handel med omvärlden.

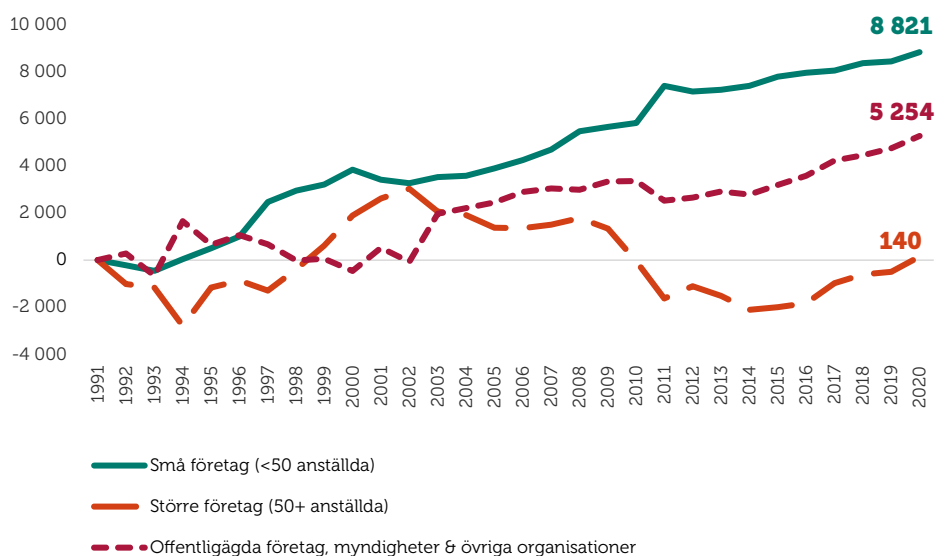
Näringslivet i Blekinge län

Många av länets företag är serviceföretag och underentreprenörer till stora tillverkningsföretag och den lokala handeln. Under det senaste året har utvecklingen varit positiv om än minskande jämfört med fjolårets resultat. Den avtagande utvecklingen skulle kunna vara en effekt av politisk och ekonomisk oro i vår omvärld.

Den lokala näringslivspolitikerna har som mål att stimulera regionens näringsliv och därmed skapa en ekonomiskt hållbar utveckling samt ökad sysselsättning. Målet är att skapa välfungerande och hållbara lokala arbetsmarknadsregioner med en god servicenivå i alla delar av länet. Detta förutsätter ett brett samarbete mellan näringsliv, kommuner och andra organisationer. Region Blekinge ansvarar för det regionala utvecklingsprogrammet, ett strategidokument med övergripande mål och en framtida strategisk inriktning för det regionala utvecklingsarbetet i länet.

Figur 1 visar tydligt att det är de mindre, växande företagen som står för att sysselsättningen växer i Blekinge län. Även om antalet sysselsatta också har vuxit något i offentlig sektor.

Figur 1 Tillväxt av jobb i Blekinge län sedan 1990 (källa: SCB)¹

¹ Arbetsställen utan anställda räknas som 1 jobb. Sektorn jordbruk, skogsbruk & fiske, samt juridiska former så som bostadsrättsföreningar, kommuner och dödsbon exkluderas.

SMÅFÖRETAGSBAROMETERN

– BLEKINGE LÄN

Konjunkturindikatorn

Utvecklingen inom sysselsättning, orderingång och omsättning hos Blekinge läns småföretag kommer redovisas för att få en bild över konjunkturläget i länet. Genom att addera nettotalen för dessa tre faktorer får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i Blekinge. Historiskt har länets småföretagare upplevt en relativt kraftig återhämtning i konjunkturen efter två perioder av väldigt svag konjunktur, först under 2008–2009 och sedan under 2012–2013. Från att 2007 ha nått ett nettotal på 148, bottnade index 2012 med ett värde på -14. Efter det har länet haft flera år med god tillväxt. Tillväxten i länet har fortsatt även under detta år (netttotal över 0), men med en ihållande avmattning sedan år 2015.

I 2020 års mätning var det sammanvägda nettotalet för konjunkturindikatorn i länet 39. Årets nettotal är 25 vilket därmed visar på en svagare tillväxt under året som gått, ett tapp på totalt 14 indexenheter. Trots avmattningen placerar sig Blekinge läns konjunkturindikator högst i landet och därmed även klart över riksgenomsnittets nettotal -15 (figur 3). Utfallet av årets konjunkturindikator blev betydligt högre än vad länets företagare förväntade sig ifjol. Stor oro och ovisshet kring spridningen av covid-19 samt dess effekter på företagande och svensk ekonomi resulterade i att företagen i fjolårets rapport trodde på en negativ tillväxttakt till ett nettotal på -35.

Som ett av totalt sex län har Blekinge län ett positivt nettotal av konjunkturindikatorn i årets Småföretagsbarometer. Det kan därmed konstateras att företagen i länet har klarat sig lindrigare undan den ekonomiska kris som pandemin inneburit jämfört med företag i andra delar av landet.

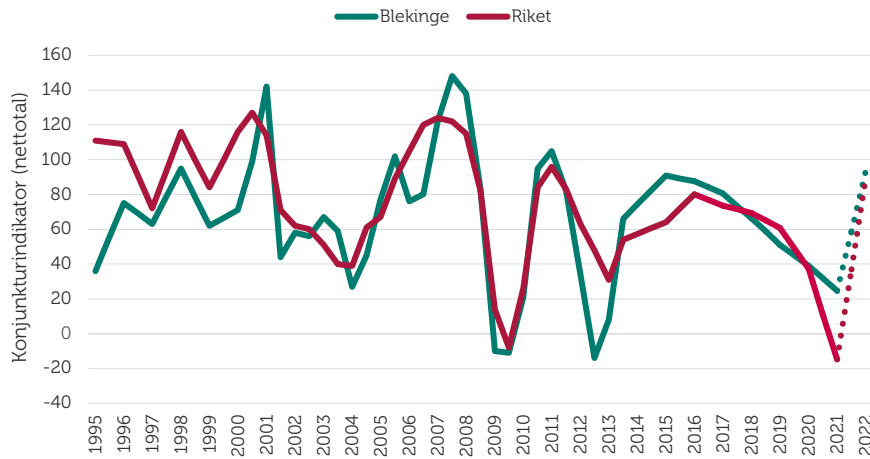
Efter mer än ett år med coronapandemin närvarande är företagens förväntningar för de kommande tolv månaderna mycket optimistiska. Deras sammanvägda prognoser för sysselsättning, orderingång och omsättning visar en kraftig uppgång till en konjunkturindikator på nettotalet 93. Ett sådant utfall skulle innebära en uppgång med hela 68 indexenheter jämfört med resultatet i årets mätning. Konjunkturindikatorn skulle därmed nå en liknande nivå sedan innan den avmattande tillväxttrenden i länet inleddes 2015. Motsvarande utveckling för riksgenomsnittet är ett förväntat nettotal på 89. Vaccineringen mot covid-19, fortsatta finanspolitiska stimulanser och en ljusare omvärldskonjunktur bidrar sannolikt till småföretagens optimism.

Konjunkturen beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det allmänna ekonomiska läget i en ekonomi. Framförallt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre till åtta år.

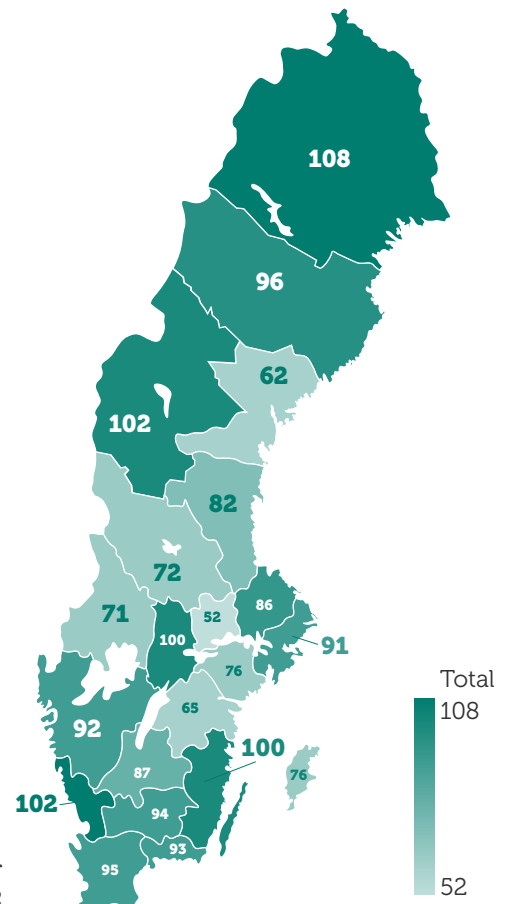
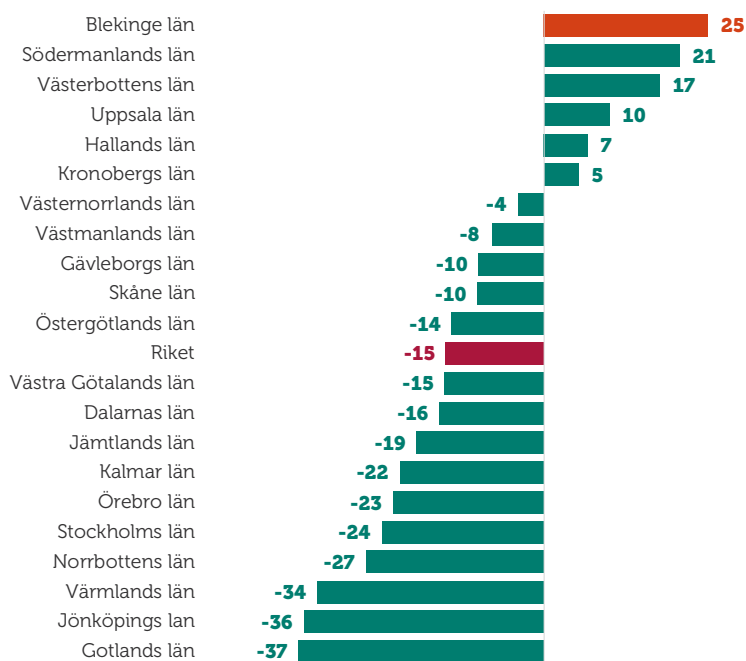
Högkonjunktur är när näringslivet har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att arbetslösheten är låg och att investeringarna ökar.

Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfråga på varor eller tjänster, kan de tvingas dra ner på personal och avstå nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

Figur 2 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (nettotal) i Blekinge län och riket 1995–2021

Figur 3 Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (nettotal) 2021

Figur 4 Konjunkturindikator (nettotal) prognos 2022

Sysselsättning

Mellan 2016 och 2018 mattades sysselsättnings-tillväxten i länet av relativt kraftigt. Under 2019 planade avmattningen ut och tillväxttakten ökade marginellt, för att sedan mattas av ytterligare ifjol då nettotalet för sysselsättningsutvecklingen var 4 (se figur 5). Även under de senaste tolv månaderna har sysselsättningsstillväxten mattats av i Blekinge län och nettotalet hamnar på noll. Totalt har 19 procent av företagen i länet ökat sin personalstyrka samtidigt som en lika stor andel har minskat den. Årets nettotal för sysselsättningsutvecklingen i Blekinge län ligger därmed över rikssnittet vars nettotal är -4.

Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Att vara i arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Ett nettotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen, det vill säga att sysselsättningen totalt sett ökar i landets småföretag.

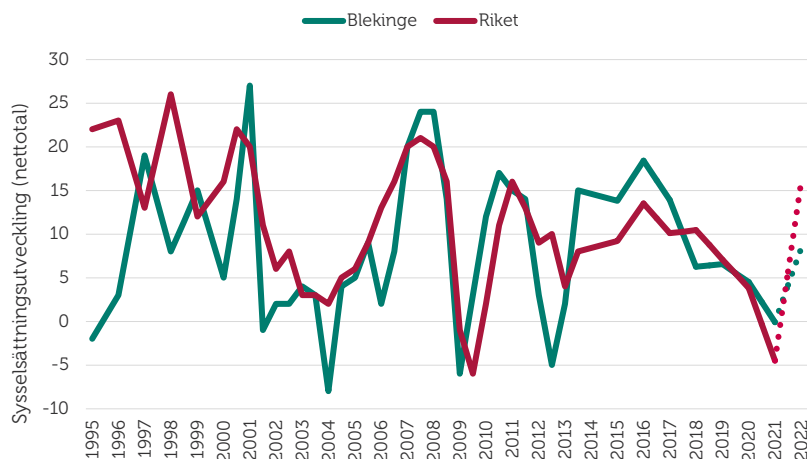
Sysselsättningsstillväxten i länet är något lägre jämfört med fjolårets mätning (netttotal 4). Utfallet blev även en lägre tillväxttakt än vad företagen förväntade sig förra året, då förväntade de sig en minskad tillväxttakt till nettotalet 2.

Coronapandemin har slagit hårt mot småföretagen och krisen är ännu inte över, men nu ser småföretagen ljuset i tunneln. Trots osäkerhet kring pandemin med risk för fler eller långvariga restriktioner för att begränsa smittspridningen är de positiva om sysselsättningsutvecklingen för det kommande året. Förväntningarna är att tillväxttakten i sysselsättningen ska öka bland småföretagen i Blekinge län. Nettotalet förväntas hamna på 8, vilket skulle innebära en kraftig återhämtning av företagens sysselsättningsstillväxt. I riket som helhet är förväntningar ett nettotal på 16.

Det kan vara värt att notera att småföretagens optimistiska anställningsplaner till viss del speglar den djupa kris som många av företagen befunnit sig i, med personalneddragningar och permitteringar som följd. Optimismen i årets undersökning är därmed delvis en återgång till mer normala förhållanden, vilket innebär att anställningsplanerna till stor del kan tolkas som en återanställning snarare än nyanställning.

Sett till resultaten för hela riket framkommer att det inom såväl handel, transport, hotell och restaurang, som inom tillverkning och byggverksamhet finns en övervikt av företag som tror att sysselsättningen kommer öka. De mest optimistiska sysselsättningsplanerna finns i företag med 20–49 anställda, medan de minsta företagen med 1–4 anställda är något mer försiktiga. Resultaten visar också att småföretag som bedriver internationell handel är mer optimistiska om sysselsättningen. Dessa uppfattningar är sannolikt representerade även bland företagen i Blekinge län.

Figur 5 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Blekinges län och riket 1995–2021

Orderingång

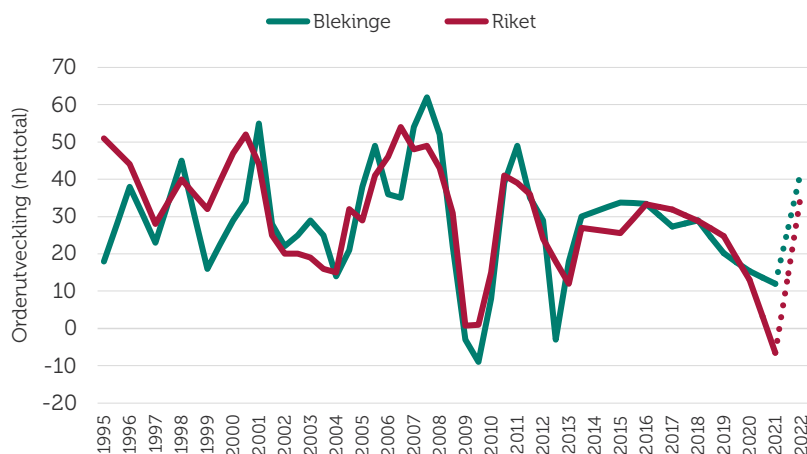
Blekinge läns tillväxttakt för orderingången har mattats av något under de senaste tolv månaderna, från nettotalet 15 i fjolårets mätning till 12 i år. I årets mätning ser vi dock att avmattningen varit mindre dramatisk i Blekinge län än för riket som helhet, vilket placerar länet över genomsnittets -7. Sammantaget är det 44 procent av småföretagen i länet som haft en ökad orderingång, vilket är en större andel än i fjol (38 procent). Samtidigt uppger 32 procent en minskad orderingång under de senaste tolv månaderna, vilket är en högre andel än fjolårets 23 procent. Därmed är det fortsatt tillväxt i orderingången bland länets företag, om än inte lika gynnsam som under fjolåret.

Med **orderingång** menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period. Eftersom själva antalet beställningar inte är särskilt informativt mäts orderingång som hur det totala värdet avseende orderingången, eller antal uppdrag, förändrats under tidsperioden.

Utfallet för orderutvecklingen blev betydligt starkare än företagens prognos i fjol, då det förväntade nettotalet för 2021 var -18. Småföretagen i Blekinge län har således tagit sig genom 2020 på ett starkare sätt än förväntat och har dessutom det högsta nettotalet för orderingång i landet.

Prognosen för orderutvecklingen de kommande tolv månaderna är tydligt påverkad av den stora optimismen bland småföretagen och visar på en mycket stark uppgång. Bland länets företag tror 49 procent att deras orderingång kommer öka, medan endast 7 procent förväntar sig att den minskar. Detta ger ett förväntat nettotal på 42. Motsvarande nettotal för rikssnittet är 36.

Figur 6 Orderutveckling (netttotal) i Blekinges län och riket 1995–2021

Tackat nej till order

När tiden inte räcker till, om personal saknas, eller då man har svårt att finansiera nödvändiga investeringar kan många företag tvingas tacka nej till order. Av länets småföretagare har 40 procent tackat nej till order under det senaste året, vilket ska jämföras med i fjol då andelen var 31 procent. Blekinge län placerar sig över riksgenomsnittet som är 33 procent.

Precis som för övriga Sverige är den främsta anledningen till att företagen tackat nej till order att de redan har mer att göra än de hinner med. I Blekinge län anger 38 procent av företagen detta som främsta anledning, 25 procentenheter lägre än i fjol och under riksgenomsnittet som är 51 procent.

Liksom tidigare år, och i likhet med riket som helhet, är även arbetskraftsbrist en betydande anledning till att företagen tackar nej till order. Som vi kommer att redogöra för längre fram upplever många företag i Blekinge län kompetensbrist som främsta tillväxthinder. Det kan förklara varför arbetskraftsbrist i form av exempelvis att företagen redan har mer att göra än vad de hinner med samt kompetens- och matchningsproblematik anges som huvudorsaker till att de tackat nej till order.

Alternativet "annan anledning" kan exempelvis vara att lönsamheten inte är tillräcklig i uppdraget eller att det är brist på råvara eller materiel hos företaget för att möta uppdraget.

Figur 7 Huvudorsaken till att företag har tackat nej till order under de senaste 12 månaderna

Omsättning

Omsättningstillväxten i Blekinge län är alltså positiv efter en kraftig ökning som började 2013, men som för fjärde året i rad har mattats av (se figur 8). Omsättningstillväxten i länet minskade i årets undersökning till nettotalet 13 jämfört med fjolårets nettotal 19. Avmattningen har dock inte varit lika kraftig i länet jämfört med riket som helhet och tillväxttakten är därmed starkare än riksgenomsnittet, vars nettotal för omsättningsutvecklingen är -4. I länet har 47 procent av företagen haft en ökad omsättning under de senaste tolv månaderna medan 34 procent minskade sin omsättning.

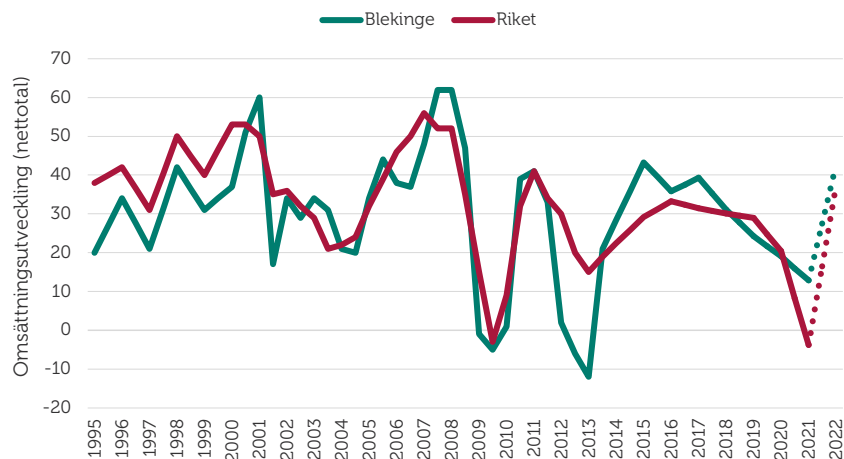
Ett företags **omsättning** är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

När coronakrisen slog till under 2020 såg företagen att efterfrågan på deras produkter och tjänster minskade snabbt, vilket avspeglades i företagens prognoser för det kommande året. I fjol förväntade sig därför företagen en kraftigt avmattad omsättningstillväxt under de kommande tolv månaderna med ett förväntat nettotal på -19. Med årets nettotal 13 ser vi att utfallet blev betydligt högre än vad de förväntade sig i fjolårets rapport.

Precis som för sysselsättningen och orderutvecklingen är prognosen för omsättningsutvecklingen de kommande tolv månaderna mycket optimistisk bland länets småföretag. Företagen tror på en stark uppgång där 50 procent av företagen förväntar en ökad orderingång, medan 8 procent förväntar sig att den minskar. Detta ger ett förväntat nettotal på 42. Motsvarande nettotal för rikssnittet är 37.

Det ska dock påpekas att den förväntade omsättningsökningen sker från låga nivåer och det är för tidigt att bedöma hur mycket av omsättningsfallet i kronor räknat som kan återhämtas under det närmsta året. Osäkerhet kring smittspridningen kvarstår som en reell nedåtrisk i bedömningen.

Figur 8 Omsättningsutveckling (netttotal) i Blekinges län och riket 1995–2021

Lönsamhetsutvecklingen

Företagens möjligheter att växa genom investeringar och nyanställningar relaterar till lönsamhetsutvecklingen. Figur 9 visar att Blekinge län historiskt legat i linje med rikssnittet, men att finanskrisen slog hårdare mot företagen i Blekinge jämfört med genomsnittet. Från 2013 har lönsamheten bland länets småföretag återhämtat sig men i fjol rapporterade de en något svagare tillväxttakt jämfört med riksgenomsnittet. I årets undersökning har dock lönsamhetstillväxten ökat i Blekinge län, vilket resulterar i nettotalet 11 jämfört med fjolårets 10. Tillsammans med Dalarnas län är Blekinge det enda länet i landet med en ökad tillväxt, om än marginell, och placerar sig därmed över riksgenomsnittets nettotal -4.

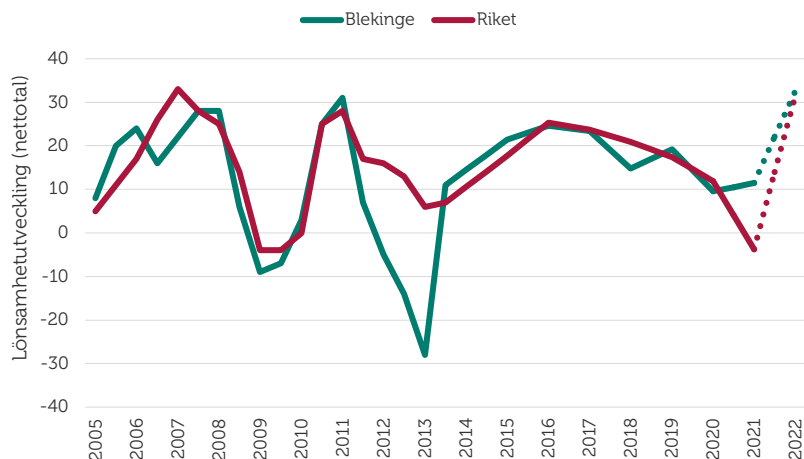
Av samtliga småföretag i länet har 38 procent haft en ökad lönsamhet, medan 27 procent upplevt att den minskat under de senaste tolv månaderna. Den djupa nedgång, till ett nettotal på -20, som länets småföretagare förväntade sig i fjol till följd av coronapandemin har därmed inte besannats. Tuff kostnadskontroll och snabb anpassning till förändrade villkor utifrån coronapandemins effekter kan ha påverkat utfallet i många verksamheter. Även de stöd som riktats till näringslivet kan ha bidragit till att upprätthålla lönsamheten i vissa företag, trots att stora delar av verksamheten påverkats kraftigt.

På ett års sikt förväntas det sammanlagda nettotalet för lönsamheten bland Blekinge läns småföretag öka till 33, vilket är i linje med rikssnittets förväntningar. Ett sådant utfall hade varit ett historiskt högt nettotal för lönsamhetsutveckling, vilket illustreras i figuren nedan. Bland företagen i länet tror 44 procent på en högre lönsamhet medan 11 procent tror att den blir lägre under det kommande året.

För riket som helhet finns det en bred samsyn om en förbättrad lönsamhet även på branschnivå. Såväl industri- som tjänstesektorn ser mycket positivt på lönsamhetsutvecklingen det kommande året. Tjänsteföretag som påverkats stort av pandemin är positiva om lönsamhetsutvecklingen framöver, inom hotell och restaurang, utbildning samt kultur räknar cirka hälften av företagen att lönsamheten förbättras det närmaste året.

Även om den ekonomiska återhämtningen sker snabbt är det troligt att företagens faktiska lönsamhetsutveckling kommer vara lägre än förväntat. Till exempel kan kompetensbrist och pris-konkurrens pressa lönsamheten och företagen tenderar att överskatta sin lönsamhetsutveckling. En svagare konjunkturutveckling till följd av fortsatta restriktioner och smittspridning, ökade omvärldsrisker och ökande konkurrens kan bidra till att lönsamheten utvecklas mindre positivt än förväntat.

Figur 9 Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Blekinges län och riket 2005–2021

Företagens prisförväntningar

Företagens planer på eventuella prishöjningar ligger på en betydligt högre nivå än förra året. I länet förväntar sig 50 procent av företagen att deras försäljningspriser kommer öka under det kommande året. Det är högre än riksgenomsnittet (39 procent) och betydligt högre än i fjol, då motsvarande andel var 29 procent. Företagens förväntningar på att försäljningspriserna ska öka har stigit kontinuerligt de senaste åren, men utvecklingen vek i fjol brant nedåt. Sannolikt var fjolårets förväntningar på prisutvecklingen starkt kopplade till de negativa prognoserna för utvecklingen gällande omsättning och ordergång, vilket i sin tur gjorde det svårt för företagen att höja sina priser. Givet årets positiva prognoser och en utbredd förhoppning om återhämtning återgår företagens förväntningar till att deras försäljningspriser i hög grad kan öka. Endast 3 procent av företagen tror att deras försäljningspriser kommer minska, jämfört med fjolårets 10 procent.

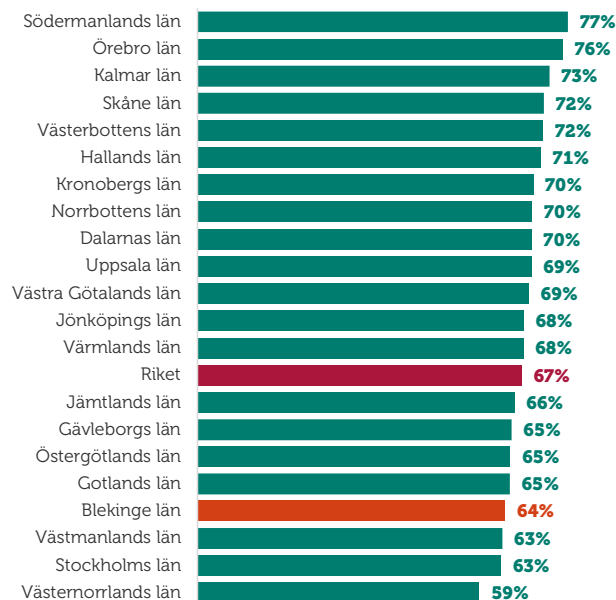
Det stigande resursutnyttjandet skapar förutsättningar för en uppgång i priserna samtidigt som det är rimligt att anta att kostnadstrycket kan stiga relativt långsamt. Riksbanken kommer därtill troligen fortsatt föra en expansiv penningpolitik för att ge stöd åt ekonomin och för att inflationen mer varaktigt ska ligga nära målet på 2 procent.

I ett scenario med snabbare återhämtning kan det uppstå utbudsbegränsningar på grund av brist på personal eller problem med leveranser av varor. Detta skulle kunna driva upp löner och priser. I ett scenario med långsammare återhämtning väntas företagen istället i större utsträckning hinna anpassa sysselsättningen och bygga lager för att kunna möta en mer långsamt stigande efterfrågan. Effekten skulle då bli ett lägre lönetryck och en lugnare prisutveckling.

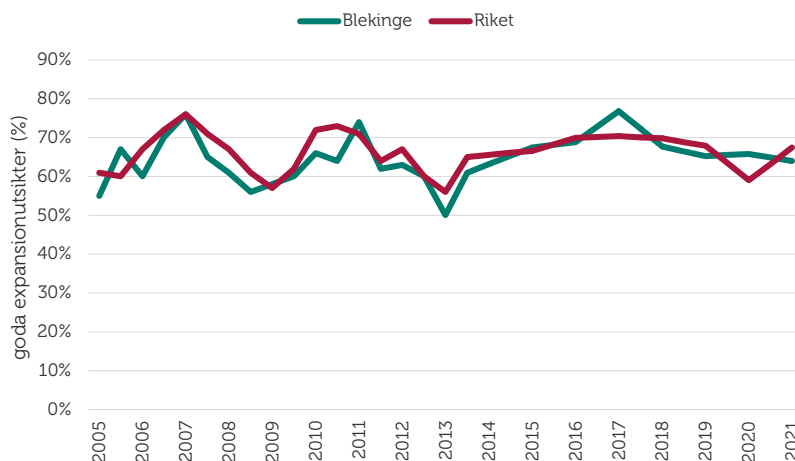
EXPANSIONSUTSIKTER OCH HINDER FÖR EXPANSION

Ett återkommande och glädjande resultat i Småföretagsbarometern är att småföretagen ser fortsatt goda möjligheter att expandera. Företagen i Blekinge län upplever dock sämre möjligheter att växa framöver jämfört med riksgenomsnittet: 64 procent jämfört med 67 procent för riket som helhet, se figur 10. Samtidigt vill omkring nio av tio företag i Blekinge växa. I figur 11 ser vi att den fallande trenden i företagens expansionsutsikter som planade ut i fjolårets rapport återigen har fallit något.

Figur 10 Företagens expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) per län och i riket 2021

Figur 11 Expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) i Blekinges län och riket 2005–2021

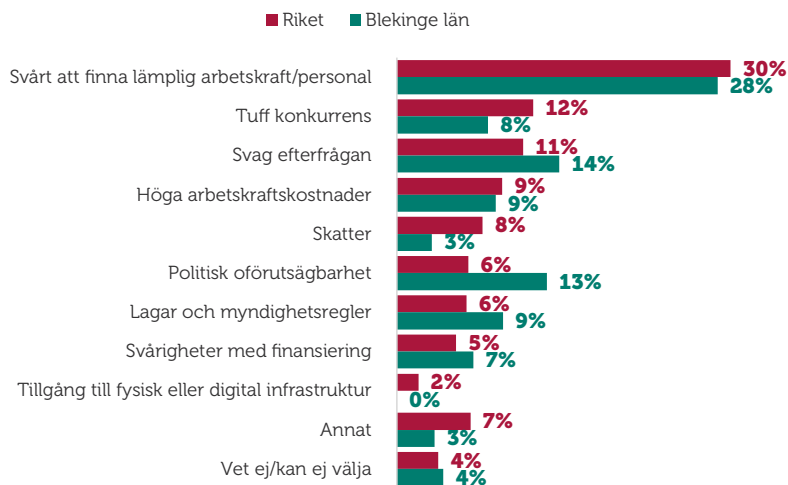

Det är relativt enkelt att starta företag i Sverige, men inte alltid lika lätt att få företaget att växa och bli framgångsrikt. Det finns många svårigheter och hinder som hämmar företagarnas jobb- och välfärdsskapande. Det gäller till exempel småföretagens konkurrenssituation, samt konkreta hinder som kostnaderna för att anställa och möjligheten att hitta nya medarbetare med rätt kompetens.

Det främsta tillväxthindret är bristen på lämplig arbetskraft, ett hinder som dessvärre inte har minskat särskilt mycket i betydelse trots en svagare arbetsmarknad. I årets undersökning uppgav 28 procent av företagen det svaret, vilket ska jämföras med 29 procent i fjol. Svårigheten att hitta lämplig arbetskraft är därmed i nivå med vad företagen upplevde innan pandemin slog till.

Det näst vanligaste tillväxthindret är svag efterfrågan, vilket 14 procent av företagen svarade. Detta är sannolikt en effekt av att coronakrisen lett till drastiskt förändrade konsumtionsbeteenden, som bidragit till att många företags produktion eller tjänsteutbud helt eller delvis upphört. Kopplat till detta kan vi se att politisk oförutsägbarhet har ökat markant sedan i fjol, med 13 procent av länets småföretag som uppger det som största hinder för tillväxt. Ovisshet kring restriktionernas varaktighet och andra beslut för att förhindra smittspridning har gjort det svårt för företagen att kunna planera sin verksamhet. Andra vanliga tillväxthinder är lagar och myndighetsregler samt höga arbetskraftskostnader med 9 procent vardera.

Figur 12 Tillväxthinder enligt företagen i Blekinges län och i riket 2021 (procent)

SLUTSATSER

Coronapandemin har slagit hårt mot landets småföretag och krisen är långt ifrån över, men nu ser småföretagen ljuset i tunneln. Konjunkturläget i näringslivet har gradvis förbättrats under de senaste tolv månaderna men skiljer sig kraftigt åt mellan olika branscher. Industrisektorn går bra och får stark draghjälp från exporten och återhämtningen i omvärlden, medan konsumentnära verksamheter såsom handel, hotell och restaurang fortfarande i högre grad påverkas av restriktionerna och uppvisar en påtagligt svagare konjunktur och försämrad lönsamhet.

Småföretagsbarometern visade 2020, redan i inledningen av pandemin, ett kraftigt fall i konjunkturen. Hela 19 av Sveriges 21 län upplevde en svagare konjunktur jämfört med motsvarande mätning 2019. Samtidigt föll företagets förväntningar kraftigt för sysselsättning, omsättning och ordergång.

Årets Småföretagsbarometer visar att de dystra framtidsförväntningarna i fjol till stor del har besannats. Konjunkturindikatorn, en summering av nettotalen för svaren om sysselsättning, omsättning och ordergång, har under den senaste tolv månadsperioden sjunkit till -15 bland Sveriges småföretagare som helhet. Detta är den en lägsta nivån i Småföretagsbarometerens 35-åriga historia. Konjunkturavmattningen i småföretagen är utbredd och samtliga län har ett lägre nettotal för den sammanlagda konjunkturindikatorn jämfört med fjolårets rapport. Däremot ser vi att sex län, varav Blekinge är ett, fortsatt har en positiv tillväxttakt med ett nettotal över noll.

När småföretagen blickar framåt är det emellertid med en ljusning i sikte. Företagen i Blekinge län har mycket optimistiska förväntningar på konjunkturutvecklingen det kommande året, prognosen ger ett nettotal på 93, vilket också är över det historiska riksgenomsnittet 76. När småföretagens förväntan på sysselsättning, ordergång och omsättning vägs samman förutser de alltså en kraftig uppgång. I takt med vaccinering och sjunkande smitta kommer olika typer av restriktioner att kunna mildras, vilket kan antas ge ytterligare skjuts till konjunkturen. I synnerhet de inhemska tjänsteringarna som påverkats mest av pandemi och restriktioner kommer då att gynnas av utvecklingen.

Sett till riket som helhet framträder att det inom såväl handel, transport, hotell och restaurang, som inom tillverkning och byggverksamhet finns en övervikt av företag som tror att sysselsättningen kommer öka. Vaccineringen mot covid-19, fortsatta finanspolitiska stimulanser och en ljusare omvärldskonjunktur bidrar sannolikt till småföretagens optimism.

Oaktat småföretagens positiva sysselsättningsplaner kommer det att ta tid innan fler kan anställas. När verksamheten i småföretagen tar fart igen ökar normalt sett antalet arbetade timmar för befintlig personal först innan företagen väljer att nyanställa igen. Men det finns också en osäkerhet kring smittspridningen och restriktionerna som kan bidra till att många småföretag avvaktar med att nyanställa. Fallande omsättning och pressad lönsamhet under det gångna året medför också en risk att småföretagens resurser kan vara begränsade och deras sysselsättningsplaner därmed för optimistiska.

Pandemin har slagit hårt mot landets småföretag, men nu ser de ljuset i tunneln. Nu gäller det att ge Sveriges småföretag de bästa förutsättningarna för återstart. De mindre företagen och deras tillväxt kommer att vara nyckeln till Sveriges ekonomiska återhämtning efter pandemin.